

Datum
2020-10-22

Adress

Diarienummer
GYVF-2020-2811

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss från Utbildningsdepartementet - Utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33)

STK-2020-1013

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tillstyrker flertalet av förslagen i utredningen *Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33)*. Nämnden är positiv till syftet och ambitionen med de förslag som redovisas i utredningen samt anser att det krävs en förändring av dagens skolsystem för att uppnå målet om en likvärdig utbildning för alla.

Nämnden anser dock att betänkandet i flera delar är otydligt och ser ett behov av att utreda en del förslag ytterligare då betänkandet inte tillräckligt redovisar och förklarar genomförandet av lagda förslag. Därför är det svårt att ta ställning till vissa delar i utredningen, särskilt vad gäller reformens del två, och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden vill framhålla vikten av förtydliganden kring flera förslag. I synnerhet råder en otydlighet kring ansvarsfördelningen mellan stat och huvudman samt utformning och konsekvenser av en ökad statlig styrning.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens övergripande synpunkter

Sammantaget är gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) positiv till syftet och ambitionen med de förslag som redovisas i utredningen. Nämnden tillstyrker flera av förslagen och anser att det krävs en förändring av dagens skolsystem för att uppnå målet om en likvärdig utbildning för alla. Det finns ett behov av statligt stöd till huvudmän och ett övergripande omtag för att möjliggöra för fler elever att uppnå målen för sin utbildning. Nämnden ser positivt på utredningens strävan om att bidra till en ökad resurseffektivitet.

Det råder dock en otydlighet kring flera av förslagen, i synnerhet de som redovisas i utredningens andra del, och det är därför svårt att ta ställning till en del av förslagen. Utredningen saknar i delar konkretion och tydlighet samt innehåller vissa motstridigheter

vilket lämnar utrymme för tolkningar. GVN hade önskat ett ytterligare problematiserande av ansvarsfördelningen mellan stat och huvudman och dess konsekvenser.

Huvudmannens ansvar behöver förtydligas om förslagen blir verklighet. Idag ligger huvudansvaret för både finansiering och utförande av utbildningsverksamhet på lokal nivå och med ökad statlig styrning förändras förutsättningarna och ansvarsutkrävandet. Vidare förutsätter ett starkare statligt ansvar att det finns en myndighet med en organisation som kan vara länk mellan den centrala nivån och den lokala skolmiljön.

Det är viktigt att ta i beaktande att en ökad statlig styrning kan leda till en minskad flexibilitet för huvudmännen att anpassa verksamheten utifrån lokala förutsättningar. Detta blir särskilt aktuellt när det krävs snabba omställningar gällande antalet utbildningsplatser och riktade satsningar på vissa utbildningar, utifrån exempelvis ett skiftande behov på arbetsmarknaden. I det fall utredningens förslag genomförs krävs en kontinuerlig dialog med huvudmännen. Dialog och välfungerande samverkan som ger förutsättningar för långsiktighet för huvudmännen är av stor vikt. Detta är särskilt viktigt för att kunna hantera förändringar i elevantal och sökmönster.

Nämnden vill betona vikten av att förhålla sig till tidigare utredningar och förslag om en regional struktur av skolmyndigheterna. De statliga myndigheternas roll är inte belyst på ett tillfredsställande sätt i utredningen och det är nödvändigt att motstridiga styrsignaler undviks. De stora förändringar utredningen föreslår kräver ett samordnat agerande från myndigheternas sida och ett steg i detta är att förtydliga förhållandet mellan Arbetsförmedlingen och skolmyndigheterna. Utredningens förslag innebär att Skolverkets uppdrag förändras i grunden och att myndigheten behöver bygga upp nya strukturer och arbetssätt samt förvärva större kompetens om arbetsmarknadens behov.

GVN ser ett behov av att begreppet region definieras då flera av förslagen föreslår regionala strukturer av olika slag men inte förtydligar innebörden. Denna otydlighet medför svårigheter i att tolka och förstå konsekvenserna av utredningens förslag i sin helhet. Även innebörden av ett allsidigt urval av utbildning bör i någon mån förtydligas.

En utgångspunkt för utredningens arbete har varit att så långt möjligt skapa likvärdiga förutsättningar och villkor för kommunala och enskilda huvudmän. Trots detta förhåller sig utredningen inte tillräckligt till enskilda huvudmän, det vill säga att det finns en otydlighet kring hur fristående skolor berörs, vilket också har inverkan på hur kommunala huvudmän berörs. GVN hade önskat ett förtydligande kring enskilda huvudmäns roll i syfte att skapa likvärdiga förutsättningar.

Utredningens förslag bedöms inte i tillräckligt hög grad medföra en betydande ökning av den allsidiga sammansättningen av elever. Utredningen konstaterar också att förslagen som ges kommer att ge effekt men att de inte är tillräckliga för att lösa den problembild som observerats under utredningens gång. Nämnden instämmer i utredningens resonemang om

att gymnasieskolans utbildningar kan utformas annorlunda för att bättre svara mot ungdomars önskemål och möjligheter för etablering i arbete eller vidare studier. Den stora utmaningen i detta är att göra yrkesprogrammen attraktiva, vilket kräver andra typer av reformer. Det är därför positivt att utredningen föreslår fortsatt utveckling av programmens innehåll som ytterligare ett medel att minimera målkonflikter.

För att uppnå en balans mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden krävs en större förändring från flera sektorer. Utbildningssektorn kan inte ensam råda bot på grundproblemet, det vill säga elevernas intressen och val av utbildning i gymnasiet, såsom gymnasieprogrammen är uppbyggda idag. Nämnden vill understryka vikten av att en reformering av gymnasieskolans utbildningar inte fortsätter i samma riktning som de förändringar som föranleddes av Gy11-reformen som medförde större skillnader mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Som beskrivs i utredningen står gymnasieskolan inför stora behov av utbyggnad till följd av en elevökning som beräknas pågå fram till år 2028. Dock kvarstår frågan kring vilken instans som bär kostnaden för en överkapacitet vid en kommande elevminskning. Kopplat till detta finns ett behov av långsiktighet i huvudmännens planering, inte minst vad gäller lokalbehov.

Sammanfattningsvis menar nämnden att för att ha reella möjligheter att råda bot på skolsegregationen behöver segregationen i samhället motarbetas i stort. Förslagen i utredningen kan inte uppnå syftet att bidra till ökad likvärdighet och minskad segregation utan ytterligare reformer.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter på utredningens förslag

Nedan följer nämndens synpunkter i sin helhet uppdelat utifrån betänkandets kapitel. I yttrandet redogörs inte för förslag och bedömningar som inte rör nämndens ansvarsområde eller där nämnden inte har synpunkter.

6 Förslag om planering och dimensionering

6.1 Utbud och dimensionering av gymnasial utbildning

6.1.1 Det behövs nya principer för planering och dimensionering av utbudet i gymnasieskolan

GVN:s synpunkter

GVN instämmer i att planering och dimensionering av utbildningsutbudet bör ta hänsyn till både elevers efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov. Detta är nämndens ambition redan idag. Dock redogörs det inte för hur detta ska gå till och därmed kvarstår frågan om hur de olika perspektiven ska förhållas till varandra när ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov inte stämmer överens. Branscher och företag spelar en stor roll som inte kan förbises i sammanhanget.

För att styra elevernas val mot att bättre möta upp mot arbetsmarknadens behov behövs en förändring av programstrukturen för yrkesprogrammen. Det är viktigt att de utformas så att

de ger fler alternativ för elever som i senare skeden av livet överväger att välja en annan yrkesväg.

6.1.2 Kommuner ska samverka för ett ändamålsenligt utbud

GVN:s synpunkter

GVN anser att en ökad samverkan i dessa frågor är positivt. Utredningen redogör inte för hur befintliga och välfungerande regionala samarbeten kommer att påverkas av förslaget. Det är heller inte tydligt hur samverkansavtalen förhåller sig till enskilda huvudmän och om det ska råda olika villkor för kommunala och enskilda huvudmän gällande ansvar. Det är svårt för nämnden att förhålla sig till förslaget då föreskrifterna om samverkansavtalens omfattning och innehåll inte beskrivs. Nämnden ser vidare en risk för en ökad administration och minskad flexibilitet om förslaget genomförs.

6.1.3 Kommuners erbjudande av utbildning inom gymnasieskolan

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget förutsatt att 6.1.2 genomförs.

6.1.4 Möjligheten att delta i yrkesutbildning i regionalt yrkesvux inom samverkansområdet ska öka

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och anser att det är positivt att vuxnas möjlighet att delta i yrkesutbildning ökar. Förslaget kan leda till en ökad genomströmning.

Ett utökat utbud regionalt leder dock till längre resor för fler elever, vilket kan påverka hur många som väljer utbildning i annan kommun. Därför är det inte säkert att förslaget leder till att fler vuxna deltar i yrkesutbildning trots att de har möjligheten inom regionen.

Nämnden ser en potentiell risk att förslaget missgynnar storstadskommuner som ofta erbjuder ett brett utbud av utbildning. Incitamenten för att bedriva utbildning kan minska i det fall sökande från kommunen som anordnar utbildningen ställs mot sökande från andra kommuner i antagningsprocessen.

Formuleringen "om alla behöriga sökande inte kan antas till utbildningen, ska företräde ges till den som har kort tidigare utbildning och en svag ställning på arbetsmarknaden" motsäger Komvux-utredningens förslag om att i antagning till vuxenutbildningen också väga in vem som bäst behöver utbildningen och att ta hänsyn till arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning.

6.1.5 Skolverket ska i sin fördelning av statsbidrag för regionalt yrkesvux ta hänsyn till behoven på hela arbetsmarknaden

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och vill framhålla att förslaget förutsätter ett nära samarbete mellan Skolverket och Arbetsförmedlingen.

6.2 Enskilda huvudmäns roll stärks i den regionala infrastrukturen för utbildning

6.2.1 Enskilda huvudmän ska bidra till ett ändamålsenligt utbud

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Om kommunala och enskilda huvudmän ska verka på lika villkor är det viktigt att Skolinspektionen, vid prövningar om nya godkännanden, tar hänsyn till elevers efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov. För att utredningens förslag ska få reell effekt krävs det att även fristående huvudmäns utbildningsplatser ska bidra till ett ändamålsenligt utbud genom att motsvara behov och efterfrågan hos både elever och arbetsmarknad. Förslaget förutsätter ett nära samarbete mellan Skolinspektionen och Skolverket, i det fall Skolverket ska sätta ramarna för utbudet. För att utbudet ska kunna motsvara behov och efterfrågan hos arbetsmarknaden krävs samarbete med Arbetsförmedlingen och en tydlighet i ansvarsfördelningen mellan de statliga myndigheterna.

Nämnden vill i sammanhanget också påtala Skolinspektionens ansvar för granskning av fristående huvudmän.

6.2.2 Enskilda huvudmän är en del av det regionala utbudet

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Inom nämndens verksamhet görs detta idag och det är rimligt att även fristående huvudmän inom samverkansområdet räknas in vid bedömning.

6.3 Bedömning av behov av gymnasial utbildning

6.3.1 Skolverket ska ta fram regionala planeringsunderlag om behovet av gymnasial utbildning

GVN:s synpunkter

Nämnden ser positivt på att Skolverket ska ta fram planeringsunderlag som ett stöd för huvudmännen. Dock redovisar utredningen inget konkret kring hur förslaget ska genomföras. Det finns flera frågetecken kring hur förslaget ska genomföras rent praktiskt och vilka medel och resurser som ska tillsättas för ändamålet. Det är otydligt hur planeringsunderlagen ska tas fram samt hur styrande dessa blir eller om de ska fungera som ett frivilligt stöd. De statliga myndigheternas samverkan är central i sammanhanget och förslaget förutsätter att Skolverkets uppdrag förändras i grunden vad gäller ansvar och

befogenheter. I dagsläget har Arbetsförmedlingen analyser och underlag gällande arbetsmarknadsbehoven och förslaget förutsätter en förändrad ansvarsfördelning.

Vidare vill nämnden framhålla att skrivningen om att regionala dialoger med huvudmän ska delvis regleras i förordning är otydlig och det är svårt att förhålla sig till innebörden av detta.

6.3.2 Stöd till huvudmän som anordnar utbildning inom gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Det är positivt att Skolverket får i uppdrag att följa upp elevernas sysselsättning efter gymnasiesärskolan och efter yrkesinriktad utbildning i komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

6.3.3 Skolhuvudmännen ska rapportera sitt planerade utbud till Skolverket

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och vill framhålla att det är angeläget att det avser såväl utbud som platsantal samt att tidsperspektivet i rapporteringen är viktigt. GVN ser vidare att en utökad uppgiftsskyldighet för huvudmännen innebär ytterligare administration som kommer att kräva resurser.

6.3.4 Huvudmännens information till ungdomar och vårdnadshavare om gymnasieutbildningarna ska förbättras

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Det finns ett behov av tydlig information om gymnasieutbildningarna och om introduktionsprogrammen i synnerhet. Nämnden ser positivt på att det ställs högre krav på huvudmännen gällande tydlighet för ungdomar och vårdnadshavare för att möjliggöra väl underbyggda val. För en likvärdig information bör underlaget så långt som möjligt tas fram nationellt.

6.3.5 Regionala branschråd för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska bidra med information om arbetsmarknadens kompetensbehov

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. De regionala branschråden kan utgöra ett bra forum för planerandet av utbildningsutbudet för gymnasieskolan. Nämnden ser att denna typ av samverkan även kan stärka planerandet av elevernas arbetsplatsförlagda lärande (apl) för att säkerställa att eleverna får bra apl-platser och handledare som är insatta i kursmålen. Det är viktigt att tydliggöra apl ingår som en del av yrkesutbildningen.

Nämnden anser att de regionala branschråden inom komvux som nämns i förslag 6.8.3 bör införas samtidigt för ett samlat grepp kring utbildning på gymnasial nivå.

6.3.6 Det nationella uppföljningssystemets insamlade uppgifter måste kunna offentliggöras på skol- och huvudmannanivå

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Det är angeläget att lagstiftningen ändras och att uppgifter om skolverksamhet som finansieras med offentliga medel inte betraktas som affärshemligheter. Opartisk information om elevsammansättning, genomströmning och betygsresultat måste vara offentlig när verksamheten finansieras med offentliga medel.

Sekretessbelagd statistik påverkar vårdnadshavares och elevers möjlighet att ta del av lättillgänglig, opartisk och kontrollerad information. Det försvårar dessutom granskning och forskning, vilket är problematiskt ur flera aspekter men särskilt då skolverksamhet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I förlängningen kommer det innebära att huvudmännen får svårare att leva upp till skollagens krav och blir ett hinder mot målet om en likvärdig utbildning.

Nämnden vill framhålla att det är av stor vikt att en förändrad lagstiftning sker skyndsamt om skolornas arbete även framöver ska vila på vetenskaplig grund.

6.4 En gemensam antagningsorganisation ska införas

6.4.1 Alla skolhuvudmän i gymnasieskolan ska ingå i en gemensam antagningsorganisation

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Syftet med förslaget är positivt och en gemensam antagningsorganisation som omfattar både kommunala och enskilda huvudmän kan leda till en mer likvärdig antagning. Nämnden ingår idag i en gemensam antagningsorganisation inom samverkansavtalet med Skåne och västra Blekinge, följaktligen bedöms förslaget påverka nämnden marginellt. Det är dock oklart hur kraven på samverkansavtalen kommer att utformas och en gemensam antagningsorganisation kräver fördjupad kunskap om den enskilda kommunens organisation. Vidare är det viktigt att behålla ett nära samarbete med skolenheterna, i synnerhet vad gäller den antagning som kräver en större handpåläggning såsom antagning av elever på introduktionsprogram.

6.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser i reformens första steg

GVN:s synpunkter

Nämnden anser att förändringarna för komvux måste genomföras tillsammans med förändringarna för gymnasieskolan i reformens första steg. En samtidig förändring är nödvändig för en välfungerande samverkan med branscherna. Förändringar i

gymnasieutbildningen har påverkan på vuxenutbildningen och därmed ses fördelar med att ikraftträdande- och övergångsbestämmelser sker samtidigt.

6.6 Ökat statligt inflytande – reformens andra steg

6.6.1 Samverkansavtal ska omfatta all sammanhållen yrkesutbildning i komvux på gymnasial nivå

GVN:s synpunkter

Nämnden ser positivt på en ökad samverkan kring sammanhållen yrkesutbildning. Det finns dock en risk att utredningens förslag minskar den enskilda kommunens frihet att erbjuda utbildningar som kommunen själv finansierar för att ytterligare utöka det egna utbudet. Utöver det gemensamma utbudet bör det finnas möjlighet för respektive kommun att erbjuda andra utbildningar baserat på det lokala behovet. Nämnden ser ett behov av att förtydliga utredningens förslag då det kan tolkas som att all utbildning behöver erbjudas i samråd med samverkansområdet.

6.6.2 Skolverket ska besluta om regionala ramar för utbudet på gymnasial nivå

GVN:s synpunkter

Nämnden anser att det föreligger flertalet frågetecken kring ansvarsfördelning, genomförandet och dess konsekvenser i praktiken om förslaget genomförs. Enligt nämnden bör regionbegreppet definieras för att tydliggöra vad regionala ramar innebär samt vilka undantag som kan gälla. Det finns en otydlighet kring hur samverkansområdena ska förhålla sig till regionala strukturer. Utrymmet för planering påverkas om samverkansstrukturerna och regionstrukturerna ser olika ut.

Nämnden ser det som problematiskt att ansvaret för utbildningen ligger på kommunen om Skolverket ska besluta om ramar för utbudet. Det finns en risk att förslaget leder till en utökad överbyggnad och en otydlig styrkedja. Nämnden anser att ett genomförande av förslaget kan verka kostnadsdrivande, vilket bör tas i beaktande i större utsträckning.

I förslaget beskrivs att betydande hänsyn ska tas till både elevernas efterfrågan och behov och arbetsmarknadens behov men frågan kring hur detta ska balanseras kvarstår. Redan idag är ambitionen att ta hänsyn till både elevers och arbetsmarknadens behov, men det finns också en motsättning i detta som varken skolhuvudmännen eller en enskild myndighet kan råda över. Det finns även ett behov att ta hänsyn till regionala skillnader och en flexibel organisation är nödvändig för att hantera snabba omställningar i efterfrågan på arbetsmarknaden. Nämnden ser svårigheter ur ett långsiktigt perspektiv då det är oklart hur ofta ramarna ska revideras och det är av stor vikt att detta blir tydligt samt att huvudmännen involveras i processen för att möjliggöra en långsiktighet. Vidare anger utredningen inte tillräckligt väl hur det är tänkt att tilldelning av platser ska beslutas samt vad de enskilda huvudmännens ansvar blir.

Mot bakgrund av ovanstående ser nämnden ett behov av att utreda förslaget vidare efter att reformens första steg genomförts och utvärderats.

6.6.3 Gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå ska inte ingå i de nationellt beslutade regionala ramarna för utbildningsutbudet

GVN:s synpunkter

Förutsatt att förslag 6.6.2 genomförs, ställer sig nämnden positiv till förslag 6.6.3.

6.6.4 Kommuner och huvudmän för utbildning ska få lämna synpunkter innan Skolverket beslutar om ramar

GVN:s synpunkter

Förutsatt att förslag 6.6.2 genomförs, ställer sig nämnden positiv till förslag 6.6.4.

Utredningen anger dock inte vilken hänsyn som kommer tas till huvudmännens synpunkter. Nämnden vill betona vikten av framförhållning och att tidsramen blir rimlig för att undvika tomma platser och/eller kö.

6.6.5 Kommunerna ska följa de regionala ramarna för utbildning i gymnasieskolan

GVN:s synpunkter

Förutsatt att förslag 6.6.2 genomförs, ställer sig nämnden positiv till förslag 6.6.5. Nämnden ser behov av ett förtydligande kring de enskilda huvudmännens ansvar att följa ramarna eller om dessa endast blir styrande för kommunerna.

6.6.6 Enskilda huvudmän för gymnasieskola ska ges godkännande i förhållande till utbildningsbehoven

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget men ser ett behov av att "ett effektivt utnyttjande av samhällets resurser" definieras. I punkt 3 som handlar om elevers efterfrågan bör även arbetsmarknadens behov inkluderas för att uppnå utredningens angivna syfte.

6.6.7 Befintliga enskilda huvudmän för gymnasieskola ska få nya godkännanden genom en förenklad prövning

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och anser att nya prövningar är rimligt om övriga förslag i utredningen ska få avsedd effekt.

6.6.8 Sammanhållen yrkesutbildning i komvux ska definieras i skollagen

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Nämnden anser att det är positivt att en definition av begreppet sammanhållen yrkesutbildning införs i skollagen.

6.6.9 Kommunernas utbud av sammanhållen yrkesutbildning i komvux ska följa Skolverkets ramar

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och ser positivt på att arbetsmarknadens behov blir mer styrande gällande utbildningsplatser. Det föreligger dock praktiska svårigheter med förslaget och beslut om tilldelning av platser. Sammanhållen yrkesutbildning i komvux är ofta upphandlad och därför krävs en långsiktighet då det ställer krav på anpassningar i de avtal kommunen ingår med externa utbildningsaktörer. Förslaget kan medföra svårigheter ur ett långsiktigt perspektiv såväl som när det krävs en flexibilitet för att hantera snabba omställningar i efterfrågan på arbetsmarknaden. Utformningen av lagstiftningen måste vara tydlig gällande hur kommunerna ska ta hänsyn till vuxnas efterfrågan och behov av utbildning i förhållande till arbetsmarknadens behov av arbetskraft.

Förslaget kräver en god samverkan mellan de statliga myndigheterna och kommunerna. Samspelet mellan Arbetsförmedlingens och Skolverkets olika ansvar och uppdrag blir viktigt och i det fall förslaget genomförs bör även Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar vara med i diskussionen, då även dessa påverkar kommunens utbud av utbildning.

6.6.10 Utökade möjligheter att delta i yrkesutbildning i komvux

GVN:s synpunkter

Nämnden ser positivt på att vuxna ska ges utökade möjligheter att delta i yrkesutbildning i komvux. I relation till ramarna är det dock oklart vad "möjlighet att fritt söka" innebär och det är svårt att förhålla sig till förslaget när det inte är tydligt vad ett primärt samverkansområde kan komma att vara. Nämnden ser en risk med att kommunens incitament att bedriva utbildning kan minska i det fall kommuninvånare ställs mot varandra.

Förslaget om en så kallad alternativplats kan dels bli kostnadsdrivande och dels resultera i att en sökande erbjuds en plats som är inte är relevant. Alternativplatserna kan leda till ett ökat antal avbrott och i förlängningen ett ineffektivt nyttjande av resurskrävande platser.

6.7 Skolverket ska förbereda införandet och utarbeta förslag kring ramarnas konkreta utformning

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget då det i grunden är bra att Skolverket utarbetar ett förslag för ramarnas detaljeringsgrad och periodicitet. Det föreligger dock frågetecken kring vilka krav som ställs på huvudmannen och ett välfungerande samarbete är av stor betydelse i sammanhanget. Förslaget ställer stora krav på Skolverket och huvudmännen samt innebär en

tids- och arbetskrävande process. För att det ska fungera krävs en skolmyndighet med möjlighet att vara närvarande på lokal och regional nivå för att vara en god samarbetspart åt huvudmännen samt för att få kännedom om huvudmännens utbud och planering.

Nämnden vill framhålla vikten av att rapporteringen till Skolverket inte inskränker vuxenutbildningens flexibilitet. Till exempel gäller detta flexibiliteten att kunna öka platser inom ett visst område och minska inom ett annat område, i syfte att erbjuda en aktuell och ändamålsenlig vuxenutbildning.

6.8 Kvalitetshöjande insatser för yrkesutbildning i komvux

6.8.1 Det finns fortsatt behov av statsbidrag för vissa utpekade områden inom ramen för regionalt yrkesvux

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget och ser positivt på en övergång till mer generella statsbidrag.

6.8.2 Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå i all sammanhållen yrkesutbildning i komvux

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Nämnden ser positivt på att föreskrifterna för apl ses över, särskilt i det fall förslagen i utredningen genomförs.

6.8.3 Regionala branschråd ska ersätta yrkesråd

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Förslaget anses positivt då det integrerar vilka yrkes-sfi som kan vara aktuella att starta samt för att kunna planera för lokala yrkespaket. De regionala branschråden kan bli tongivande för att planera utbud och lokala yrkespaket samt för att stärka APL som en del av utbildningen. Nämnden anser att förslaget bör genomföras samtidigt som förslaget om regionala branschråd inom gymnasieskolan införs.

6.9 Behov av fortsatt utredning

6.9.1 Nya verktyg för tillsyn och kvalitetsgranskning avgörande för en mer likvärdig gymnasial utbildning

GVN:s synpunkter

Nämnden ställer sig positiv till utredningens bedömning. Skolinspektionens kunskap bör användas som stöd i huvudmännens utvecklingsarbete för en ökad kvalitet och likvärdighet. Nämnden hade önskat ett skarpare förslag om ett förändrat uppdrag för Skolinspektionen med mer fokus på stödja huvudmännen för utveckling av kvaliteten i yrkesämnena snarare än granskning.

6.9.2 Gymnasieskolans utbildningar bör utvecklas

GVN:s synpunkter

Nämnden instämmer i utredningens bedömning. Nämnden bedömer att utredningens förslag inte i en tillräckligt hög grad leder till att syftet gällande en allsidig sammansättningen av elever uppnås. Utredningen konstaterar också att förslagen som ges kommer att ge effekt men att de inte är tillräckliga för att lösa alla problem som observerats. Nämnden instämmer i utredningens resonemang om att gymnasieskolans utbildningar kan utformas annorlunda för att bättre svara mot ungdomars önskemål och möjligheter för etablering i arbete eller vidare studier. Vid en analys av utbildningarnas innehåll bör eleverna involveras.

En av de stora utmaningarna är att göra yrkesprogrammen attraktiva, vilket kräver andra typer av reformer. Det är därför positivt att utredningen föreslår fortsatt utveckling av programmets innehåll som ytterligare ett medel att minimera målkonflikter. En förändring som kan minimera nämnda målkonflikt är en förändring av programstrukturen för yrkesprogrammen. Det krävs åtgärder för att motverka elevers stereotypa val och i detta arbete bör studie- och yrkesvägledningens roll stärkas överlag.

För att uppnå en balans mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden krävs en större förändring från flera sektorer. Utbildningssektorn kan inte ensam råda bot på grundproblemet, det vill säga elevernas intressen och val av utbildning i gymnasiet, såsom gymnasieprogrammen är uppbyggda idag. Nämnden vill understryka vikten av att en reformering av gymnasieskolans utbildningar inte fortsätter i samma riktning som de förändringar som föranleddes av Gy11-reformen som medförde större skillnader mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Mot bakgrund av ovanstående ser GVN positivt på utredningens bedömning om att gymnasieskolans utbildningar bör utvecklas. Nämnden instämmer i att det finns anledning att utreda hur både yrkesprogram och högskoleförberedande program kan kompletteras med mellanformer och nya inriktningar. Dock vill nämnden framhålla att för att uppnå utredningens syfte med att bidra till en ökad likvärdighet och att motverka skolegregationen behöver segregationen i samhället överlag motarbetas. För detta ändamål krävs ytterligare reformer som inte endast rör utbildningssektorn.

6.9.3 Regionala antagningskanslier i komvux

med kommunernas skyldighet att erbjuda sammanhållna yrkesutbildningar.

GVN:s synpunkter

Nämnden instämmer i utredningens bedömning.

6.10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser i reformens andra steg

GVN:s synpunkter

Nämnden anser att förändringarna för komvux bör genomföras tillsammans med förändringarna för gymnasieskolan i reformens första steg. En samtidig förändring är nödvändig för en välfungerande samverkan med branscherna. Förändringar i gymnasieutbildningen har påverkan på vuxenutbildningen och därmed ses fördelar med att ikraftträdande- och övergångsbestämmelser sker samtidigt.

Utöver vad som anges i förslaget ställs höga krav på att den förändrade statliga myndighetsstrukturen finns på plats redan hösten 2024 för att genomförandet ska vara möjligt och för att eleverna ska få tillgång till information om sina valmöjligheter.

7 Förslag om finansiering och resursfördelning i gymnasieskolan

7.2 Förslag

7.2.1 Det ska regleras att kommuner inom gymnasieskolans samverkansområden ska betala interkommunal ersättning till varandra

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Förslaget påverkar inte nämndens verksamhet då det är reglerat enligt denna princip redan idag.

7.2.2 Interkommunal ersättning för gymnasieskolans elever ska, liksom bidrag till enskilda huvudmän, utgå ifrån budgeterade kostnader

GVN:s synpunkter

Nämnden tillstyrker förslaget. Förslaget påverkar inte nämndens verksamheter då det är budgeterat enligt denna princip redan idag. Nämnden vill framhålla att beräkningen måste vara transparent för att det ska vara tydligt hur budgeteringen för den interkommunala ersättningen ska se ut.

7.2.3 Ett kompensatoriskt schablonbelopp ska införas i gymnasieskolan

GVN:s synpunkter

Nämnden avstyrker förslaget och ser flera risker med ett kompensatoriskt schablonbelopp såsom beskrivs i utredningen. Det kan verka kostnadsdrivande då det kommer krävas en ökad administration. Vidare råder oklarhet kring syftet med att beräkna schablonbeloppet på programnivå samt vilken volym av elever beloppet omfattar. Nämnden ser vidare svårighet i tolkning och tillämpning samt om fördelning ska ske inom regional samverkan eller nationellt. På grund av kommunernas olikheter kan det bli problematiskt att få schablonbeloppet på 5 000 kronor att fungera för alla och därmed finns risk att det inte fungerar kompensatoriskt.

7.2.4 Huvudmän ska arbeta aktivt för en allsidig social elevsammansättning vid sina skolenheter

GVN:s synpunkter

GVN tillstyrker förslaget, dock anses det oskarpt eftersom övriga förslag i utredningen begränsar huvudmännens förutsättningar att verka för en allsidig social sammansättning. Således finns en viss motsättning sett till andra förslag i det fall kommunerna inte längre förfogar över utbud, planering och dimensionering. Vidare råder olika förutsättningar för olika huvudmän beroende på storlek och programsammansättning etcetera, vilket ger olika möjligheter att arbeta för en allsidig social sammansättning.

I dagsläget kan huvudmännen styra över lokalisering av sina verksamheter och utifrån detta verka för en allsidig sammansättning av program på de olika skolenheterna. Elevernas val är dock styrande och huvudmännens handlingsutrymme är begränsat i frågan.

Ordförande

.....
Juan-Tadeo Espitia (S)
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Lars Rehnberg
.....

Särskilt yttrande för Sverigedemokraterna som bifogas protokollsutdraget.